

KÜLÖNFÉLÉK

Negyvenhat éves a magyaroktatás Kínában

A Pekingi Idegennyelvi Egyetem (Beijing Foreign Studies University, BFSU) Kína legtöbb idegen nyelvet tanító egyeteme, ahol 43 idegen nyelv (beleértve a magyart is) oktatása folyik. A magyar tanszék 1961-ben létesült, s azóta már több mint 250 magyar szakos hallgató fejezte be tanulmányait itt.

A magyar tanszék az egyetlen olyan intézmény Kínában, amely magyaroktatással és hungarológiai kutatásokkal foglalkozik. A tanszéken jelenleg 4 kínai tanár (egy egyetemi tanár, egy docens és két adjunktus) és egy lektor tanít, egy elsőéves csoport működik, s jelenleg tizenhatan tanulnak itt. Négyévenként veszünk fel új hallgatókat, akiknek száma 16 és 24 között mozog, az aktuális helyzettől függően.

A magyaroktatás első korszakának az 1961 és 1966 közötti időszakot tekinthetjük. A terv szerint a hallgatók 5 év alatt a magyar nyelv mellett a magyar irodalmat, történelmet, földrajzot is tanulták, ezeken kívül pedig egy második idegen nyelvet, az orosz vagy az angol is el kellett sajátítaniuk. Az akkori körülmények között a hallgatók ismeretei viszonylag szűkebbek voltak, nem volt sok lehetőség fakultatív tantárgyak választására. Az egyetemen a hangsúly kizárólag az idegen nyelv oktatására esett, és az oktatás minőségivé tétele volt az elsődleges feladat. Ez némileg korlátozta a hallgatók ismereteinek szélesítését és gondolkodásának fejlesztését. 1966 és 1970 között bizonyos okok miatt szünetelt a magyaroktatás.

A második korszak 1971-ben, a magyaroktatás mellett a magyar–kínai szótár szerkesztésével kezdődött. A magyar–kínai szótár egy, a kínai illetékes hatóság által szorgalmazott nagyarányú, néhány tucat szótár elkészítésére kiterjedő munka részét képezte. A Pekingi

Idegennyelvi Egyetem 14 szótár készítését vállalta, az egyetem Kelet-európai Intézetében (mai neve: Európai Nyelvek és Kultúrák Intézete) hozzáfogtak 4 szótár elkészítéséhez: a bolgár–kínai, a cseh–kínai, a lengyel–kínai és a magyar–kínai szótár megszerkesztéséhez. A tervezett magyar–kínai középszótár kb. 54 000 címszót és 6 000 állandósult szókapcsolatot, szólást, közmondást tartalmazott. Összesen hét tanár vett részt a szótár összeállításában, és 11 éves kemény munkával 1982-ben elkészült a kézirati munka. A szótár minőségének javítása céljából feltétlenül szükség volt arra, hogy az elkészült munkát magyar anyanyelvű sinológusok is lektorálják. A kínai Oktatási Minisztérium megbízásából 1982-ben a pekingi magyar tanszék két tanára magával vitte a szótár teljes kéziratos anyagát Magyarországra, és az ELTE kínai tanszékének kollégái, illetve más magyar sinológusok közreműködésével lektorálták a szótárt. Másfél év alatt egymásután 6 magyar sinológus vett részt a munkában. Hazaérkezésünk után hamarosan kefelevonatot csináltattunk, és hozzáláttunk az 1500 oldalas levonat javításához. Mivel a szótár a 70-es években készült, és a 80-as évek közepén került sor lektorálására, a közben eltelt több mint 15 év alatt a világ nagyon megváltozott, Kínában megkezdték a reform és nyitás politikáját, így a szótárban sok példamondat már elavult, ki kellett javítani, másrészt az új szavak és kifejezések hiányoztak, kiegészítésre volt szükség. Új munka hárult ránk. A tanszék tanárainak fő munkája azonban mindig is a magyaroktatás maradt, ezért nem lehetett több időt fordítani a szótár javítására, időközben pedig az idős tanárok nyugdíjba mentek. Így máig sem sikerült megjelentetni a magyar–kínai szótárat, s ez nagy hiányosságot jelent.

Eközben a magyaroktatás nemcsak hogy nem szűnt meg, hanem megújult. Az oktatási módszer javítása érdekében egy új képzési program született, mely szerint a hallgatók a 4 egyetemi év alatt legalább egyéves részképzésben részesültek külföldön. A program végrehajtása érdekében 1986 szeptemberében a 14 fős magyar szakos csoport egy kínai tanár vezetésével Magyarországra utazott, és a pécsi Janus Pannonius Tudományegyetemen folytatta tanulmányait. (Előtte már két évig tanultak magyarul Pekingben.) 1988 júniusában a kétéves tanulás nagy sikerrel zárult: a hallgatók nemcsak magyar nyelvtudásukat fejlesztették igen nagy mértékben, hanem alaposan megismerték a magyar társadalmat, kultúrát, néprajzot, szokásokat és hagyományokat is. Ez később előnyös pozíciót teremtett számukra a munkaerőpiacon is. Bebizonyosodott tehát, hogy a részképzés módszere fontos szerepet játszik az idegennyelv-tanulásban. (Nagy örömszolgálat, hogy 2008 szeptemberében 11 második évfolyamos és 3 magiszter képzésben részesülő diáknak ismét lehetősége nyílik, hogy egyéves részképzésben Magyarországon tanuljon.)

A harmadik korszakot a 90-es évektől számítjuk, amikor Magyarországon megtörtént a rendszerváltás, Kínában a gazdaság dinamikusan fejlődött. A két ország közötti kapcsolatok egyre szorosabbak lettek, a kétoldalú gazdasági, kereskedelmi, kulturális kapcsolatokat fokozatosan bővítették és erősítették. Ilyen körülmények között a piacon nagy szükség volt a magyar tolmácsokra, de a tolmácsok száma nagyon kevés volt. Világossá vált, hogy az eredeti tanterv szerinti képzéssel nem tudjuk kielégíteni az igényeket. A nagyvilág helyzetéhez igazodva 1992-től a négyévenkénti felvételi helyett kétévenként hirdettünk felvételt, így a hallgatók száma kétszeresére nőtt. Ezzel egyidőben az egyetem bővítette a képzést: kiegészítették gazdasági, kereskedelmi, jogi, diplomáciai képzéssel, és növelték a fakultatív tantárgyak választásának lehetőségét. Aki más egyetemen végzett el bizonyos órákat (például a nemzetközi kapcsolatok, világgazdaság stb. területéről), azokat az egyetem elismerte. Emellett az angolórák száma is megnőtt. Azelőtt az első és a második tanévben hetente csak két angolóra volt; később négyre, mostanra pedig nyolcra növekedett a számuk.

Ami a magyaroctatást illeti, némileg módosítottuk a tantervünket. Először csökkent a magyarórák száma (az első és a második tanévben 16-ról 14-re, a harmadik és a negyedik tanévben 12-re, illetve 10-re), abból a célból, hogy több időt adjunk a diákoknak az angol (mely 4 órától 8-ra emelkedett) és más órák hallgatására, valamint minél több egyéb ismeret szerzésére. Felismertük, hogy aki csak magyarul tud, és nem rendelkezik szélesebb ismeretekkel, annak egyre nehezebb az álláskeresés, és nem lesz képes majd helytállni a munkahelyén. Másodsorban a magyar tananyagok tartalmát is kicsit megváltoztattuk. Azelőtt a hangsúly a magyar nyelvre és irodalomra esett, a szövegekben kevésbé fordultak elő gazdasággal, kereskedelemmel, pénzügyekkel, az adott ország társadalmával, kultúrájával kapcsolatos anyagok. Ez nem felelt meg az új helyzetnek. Ezért hozzátettük és kiegészítettük az ezekkel kapcsolatos anyagokat. (Például bekerültek olyan témák, mint a magyar–kínai kereskedelmi kapcsolatok, működőtőke-befektetések és a befektetés-ösztönzés Magyarországon, a kínai–magyar diplomáciai kapcsolatok stb.) Természetesen ezekről csak általános ismereteket kapnak diákjaink, mert a magyar tanszék tanárai nem szakértők ezeken a területeken. Bővebb ismereteket az egyetem által nyújtott előadásokon tudnak szerezni a diákok. Szakmailag azt követeljük meg, hogy a hallgatók 4 év alatt elsajátítsák az úgynevezett öt készséget, vagyis a hallás utáni értést, a beszédet, az olvasást, a fogalmazást és a fordítást.

2002-ben megindult a hároméves Hungarológiai Doktori Program, a doktorandusz hallgatók száma jelenleg három. A magyar tanszék történetében ez fontos eseményt jelent, mert korábban csak irodalmi bachelor, illetve master címet adományoztunk a végzett magyar szakos hallgatóknak. A doktori képzés egy fokot emelt a magyaroctatás színvonalán. Az oktatás mellett a tanárok készítettek tankönyveket is, eddig megjelent a „Magyar nyelv-könyv I–II.”, a „Magyar nyelvtan”, a „Magyar–kínai társalgás”, a „Magyar köziratok”, a „Magyar–kínai és kínai–magyar fordítások”. Ezenkívül lefordítottuk a „Magyarország történeté”-t, az „Ötödik pecsét”-et, Jókai Mór novelláit és egyes költők verseit. Különösen említésre méltó, hogy miután értesültünk róla, hogy Kertész Imre elnyerte a 2002-es Nobel-díjat, a Sanghaji Fordítás Kiadó megbízásából egyik tanárnőnk vállalta a „Sorstalanság” című regény fordításának feladatát. 2003-ban jelent meg a regény kínai nyelven. A magyar Nobel-díjas regény magyarról kínaira történő fordításainak sorában ez volt az első Kínában. Ez alkalomból az akkori magyar miniszterelnök, Medgyessy Péter 2003-ban tett kínai látogatása során fogadta is a fordítót, és nagyra értékelte kemény munkáját.

2006 novemberében létrejött az ELTE Konfuciusz Intézet (EKI) az Eötvös Loránd Tudományegyetem és a Pekingi Idegennyelvi Egyetem együttműködésével, azzal a céllal, hogy Magyarországon népszerűsítse a kínai nyelvet és kultúrát, minden érdeklődő számára lehetőséget teremtsen a kínai nyelv tanulására és az ország megismerésére, s hogy egyfajta kínai kulturális központként működjék, amely mindenki előtt nyitva áll. Az Intézetet Hiller István oktatási és kulturális miniszter nyitotta meg. A Konfuciusz Intézet igazgatója Hamar Imre, az ELTE kínai szakának tanszékvezetője, igazgatóhelyettese pedig Guo Xiaojin, a pekingi magyar tanszék tanárnője. Nagy öröm számunkra, hogy 2007. szeptember 15-én a Konfuciusz Intézetek Világülésén, melyet a kínai Országos Népi Gyűlés Házában rendeztek, kihirdették, hogy az ELTE Konfuciusz Intézet a 20 legkiválóbb intézet egyike a világon működő 200 intézet közül. Az ELTE rektorát és a Pekingi Idegennyelvi Egyetem rektorát az intézeti tanács tagjaivá választották. Büszkék vagyunk a két egyetem együttműködésére, a budapesti kínai tanszék és a pekingi magyar tanszék között kialakult jó kapcsolatra.

2007. szeptember 1-jével kezdetét vette a Magyar Évad Kínában rendezvénytársorozat, melynek célja, hogy a kínai nép megismerje Magyarországot. A Magyar Évad oktatási és kulturális programjának szerves részét képezte az a kínai–magyar, illetve magyar–kínai fordítási nemzetközi konferencia, melyet 2007. november 16-án rendeztek a Pekingi Idegennyelvi Egyetemen. Több mint 50 hungarológus és sinológus vett részt a konferencián. Több magyar szakos tanár is tartott előadást.

Meggyőződésünk, hogy az egyetem vezetőségének támogatásával, tanáraink kitartó munkájával egyre több magyarul kiválóan tudó szakembert képezhetünk. Úgy tekintünk rájuk, mint népeink megújuló barátságát előmozdító nagykövetekre.

KONG KUN-JÜ